

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR:</p> <p>Egész évre . . . 10 kor.</p> <p>Félévre . . . . . 6 „</p>	<p>Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.</p> <p>Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- — hivatal — Budapest, Andrássy-út 9.</p>
---	--	---

Tartalom. Törvénykezési szemle. — Kari érdek. — Felsőbirósági határozatok. — Lapszemle. — Közlemények. — Külföld.

Törvénykezési szemle.

A kassai kir. ítélőtábla két határozata.

(Befejezés.)

II.

Az alább következő második határozatban azonban a kir. tábla már *kifejezetten is* határozott álláspontot foglal el a felszínre került kérdésben. Lássuk a három ítéletet:

I. bir. ítélet: A tokaji kir. járásbiróság Gönczy József felperesnek Gönczy Józsefné szül. Kovács Mária alperes ellen 1907. Sp. I. 749/1. sz. keresettel ajándékozás érvénytelenítése s járulékai iránt folyamatba tett s. perében 1908. június 24. napján következő ítéletet hozott: A kir. járásbiróság megállapítja, hogy a felperes Gönczy József és alperes Gönczy Józsefné szül. Kovács Mária között az olaszliszkai 1404. sz. tjkvben 1., 4., 5. sorszám alatt felvett ingatlanokra vonatkozólag létesült ajándékozás érvénytelen s ennek alapján alperes Gönczy Józsefné szül. Kovács Máriaat annak tüzésére kötelezi, hogy a felperes az olaszliszkai 1404. sz. tjkvben 1., 4., 5. sorszám alatt foglalt ingatlanoknak alperes tulajdonát képező részére tulajdoni jogát végrehajtási úton is telekkönyvileg bekebeleztesse. Kötelezi alperest a perköltségek viselésére stb.

Indokolás: Felperes keresetként előadta, hogy az olaszliszkai 1404. sz. tjkvben 1., 4., 5. sorszám alatt foglalt s általa örökölt ingatlanoknak fele részét már a házasság tartama alatt nejeének szül. Kovács Máriának ajándékozta s mivel az ingatlan a felperes telekkönyvi tulajdonában nem állott: azt tényleges birtoklás alapján a perfelek közös tulajdonába iratta. Alperes azonban felperest, mint házastársát hűtlenül elhagyta, itt hagyván három kiskorú gyermekét és Amerikába költözött. Az alperesnek ezen durva hálátlansága miatt az ajándékozást visszavonja s kérte az ajándékozás érvénytelennek való nyilvánítását, azután alperesnek annak tüzésére való kötelezését, hogy felperes az olaszliszkai 1404. sz. tjkvben 1., 4., 5. sorszám alatt alperes nevén álló ingatlanokra tulajdoni jogát bekebeleztesse. Felperes a per tárgyalása során az ajándékozás érvénytelenítésére azt a jogcímet is felhozta, hogy a történt ajándékozás közjegyzői okiratba foglalva nem lett s az ez alapon is érvénytelennek nyilvánítandó. Kérte a felperes az alperest a perköltségekben is marasztalni. Alperes a keresetet elutasítani és a felperest a perköltségekben marasztalni kérte, mert tagadta, hogy durva hálátlanság esete fenforogna, hogy a felperes őt magától elűzte s hogy a felperes őt meg is verte s azért volt kénytelen a felperest elhagyni. Mert tény ugyan, hogy az ajándékozás közjegyzői okiratba foglalva nem lett, minthogy azonban felek a kir. járásbiróság előtt közösen terjesztették elő abbeli kérelmüket, hogy az ingatlan fele része a felperes, a fele része az alperes nevére jegyeztessék be tényleges birtoklás alapján s a felperes azt, hogy az alperes vele együtt három évnél régebb idő óta birtokolja az ingatlant, elismerte s így a tényleges birtoklás alapján szerzett telekkönyvi tulajdonnal szemben a felperes az egész ingatlanra vonatkozó tulajdoni jogát nem érvényesítheti. Minthogy alperes ezt elismerte, — tehát tény, hogy a per tárgyát képező ingatlanokra vonatkozólag a perfelek között létrejött ajándékozási ügylet közjegyzői okiratba foglalva nem lett, minthogy tény az is a 3372/1895. tk. sz. iratok igazolása szerint, hogy a felperes az ingatlant a szüleitől örökölte, minthogy az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-ának c) pontja szerint a házastársak közötti vagyónátruházás esetén tényleges birtoklás alapján a tulajdonjog csak akkor jegyezhető be, ha a vagyónátruházás közjegyzői okiratba foglaltatik s így az alperes azon érvelésének, hogy az alperes birtoklása a bejegyzés idején három évet meghaladt s a felperes a tényleges birtoklás alapján

szerzett tulajdonnal szemben az egész ingatlanra vonatkozólag tulajdoni jogát nem érvényesítheti: törvényes alapja nincs. Annál fogva mellőzésével a durva hálátlanság tényére felsorolt bizonyítékok beszerzésének — ki kellett mondani, hogy a perfelek között a kereseti ingatlanra vonatkozólag létesült ajándékozási ügylet érvénytelen s ennek folyamánként alperest annak tüzésére kellett kötelezni, hogy felperes a kereseti ingatlanok alperes telekkönyvi tulajdonában álló részére tulajdoni jogát végrehajtás útján bekebeleztesse stb.

II. bir. ítélet: (Sátoraljaujhelyi kir. törvényszék) Az I. bírósági ítélet helybenhagyó rendelkezése. Indokok: I. Alperes az I. bir. ítéletet megváltoztatni, felperest keresetével elutasítani s az összes költségekben marasztalni azért kérte, mert bár való, hogy alperesnek férje, a felperes, a házasság tartama alatt a tényleges birtoklás alapján kért tulajdonjog bejegyzése iránti eljárásban a kir. járásbiróság kiküldött bírása előtt tett nyilatkozattal ruházta át a kereseti ingatlanok tulajdonjogát visszteher nélkül az alperesre, azonban a törvény ily esetben nem kívánja, hogy az ajándékozás közjegyzői okiratba foglaltassék, hanem csak, hogy azt hiteles személy tanúsítsa, már pedig a kir. járásbíró előtt is nyilatkozattal eszközölt és jegyzőkönyvbe vett átruházás ép oly érvényes, mintha az a kir. közjegyző előtt tétellett és ezáltal közokiratba foglaltatott volna.

Ez elvi alapon kérte alperes a kereset elutasítását és az esetben, ha a felperes az elsőbiróság ítéletét azért is kérné helybenhagyni, hogy őt alperes hűtlenül elhagyta volna, tanukat jelentett be annak az igazolására, hogy alperes felperest ennek durva bánásmódja miatt volt kénytelen elhagyni. Ezzel szemben felperes az I. bir. ítéletet hagyni kérte indokainál fogva. Szükség esetére tanukra hivatkozott. II. A peres felek között nem volt vitás az a tény, hogy az olaszliszkai 1404. sz. tjkvben ingatlanokat a Balog családtól a felperes szülei Gönczy Gábor és neje vették meg. Igazolják ezt a 3372/1895. tk. sz. iratok, nevezetesen az 1857. évi május 31-én kelt adásvételi szerződés, a tokaji volt cs. kir. szolgabírói hivatal 1860. évi május 9-én 1354. sz. hagyatékátadó végzése és Gulácsi Jánosné szül. Balog Zsuzsanna, valamint Bihari Jánosné volt telekkönyvi tulajdonosoknak a tokaji kir. járásbiróság által Olaszliszkán 3372/95. tk. sz. a. felvett jkvbe foglalt elismerő nyilatkozatai. Az sem volt vitás a peresfelek között, hogy a jelzett ingatlanok Gönczi

József felperesre szülei után öröklés címén szállottak. A kérdésben forgó ingatlanok tulajdonjoga azonban a felperes szüleire be nem kebelezetvén, a felperes és neje az alperes az említett telekkönyvi iratoknál fekvő 2781/895. tk. számú kérvény tanusága szerint együttesen kérték azoknak tulajdonjogát tényleges birtoklás alapján a maguk javára bejegyeztetni, ezt a kérelmüket a 3372/95. tk. sz. jkv. szerint a helyszínén a tokaji kir. járásbiróság kiküldött bírāja előtt megismételték és a tulajdonjog a 3372/95. tk. sz. végzéssel egyenlő arányban mindkettőjük javára, tehát úgy a felperes, mint annak feleségére az alperesre tényleges birtoklás alapján bejegyeztetett. A tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján bejegyzését szabályozó törvények szerint, jelesül az 1886:XXIX. t.-cz. 19. §-a szerint tényleges birtokosnak az tekintendő, aki az ingatlant élők közti jogüggyellett vagy öröklés folytán megszerezte s azt mint sajátját birtokában tartja és az 1889:XXXVIII. t.-cz. 9. §-a szerint tényleges birtokosnak még az tekintendő, akinek az ingatlan jogerőre emelkedett ítélettel odaitéltetett, vagy jogerőre emelkedett hagyatéki bírósági végzéssel átadatott s azt mint sajátját tartja birtokában. A jelen esetben azonban alperes nem is állította, hogy birtoklása az említett alapok valamelyikén nyugodott volna, amikor férjével a tulajdonjog bejegyzését tényleges birtoklás alapján kérte és a hivatkozott telekkönyvi iratoknál lévő már említett okiratok is nem az alperes, hanem csak a felperes jogelődjének tulajdonszerzését bizonyítják. Amikor tehát alperes a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján bejegyzése iránti ügyben egyéb jogra, mint arra a birtoklásra, melyet az alapon gyakorolt felperessel, hogy ő ennek házastársa, nem hivatkozhatott, nem férhet kétség ahhoz a tényhez, amit alperes a felebbezési tárgyaláson maga is beismert, hogy a jelzett ingatlanok tulajdonjoga felerész arányában az ő nevére a férje felperes által a tényleges birtoklást vezető kir. járásbiróság előtti nyilatkozata alapján ajándékozás útján jegyeztetett be. És tény, mert a peres felek a felebbezési tárgyaláson maguk mondták, hogy ez az ajándékozási ügylet közjegyzői okiratba foglalva nem lett. *Az 1886:VII. t.-cz. 22. § c) pontja azonban a házastársak közötti ajándékozásoknál ingatlanokra általában a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okiratot kíván.*

Tehát e törvényszakas szerint egyik házastárs a másikra ingatlant ajándékozási jogcímen jogérvényesen csak közjegyzői okirattal ruházhat át. *Ez alól a szabály alól a törvény nemcsak*

hogy nem állapít meg kivételt házastársak közt a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján kért bejegyzése iránti eljárásban létrejött ajándékozási jogügyletekre s ezekre vonatkozó elismerésekre, de sőt az 1891:XVI. t.-cz. 15. § c) pontjában kötelezőleg rendeli, hogy a házastársak közti átruházás vagy az ily átruházásnak elismerése csak akkor jöhet figyelembe, ha az átruházási jogügylet vagy az elismerés közjegyzői okiratba foglaltatott. Eszerint a törvény világosan és parancsolóan mondja, hogy érvénytelen és pedig mindenkivel szemben, tehát nemcsak harmadik személyekkel szemben, hanem az átruházási ügyletet kötött házastárssal szemben is érvénytelen a házastársak közt az ingatlanokra nézve kötött oly ajándékozási ügylet, amely közjegyzői okiratba foglalva nincs. A törvény e határozott és parancsoló rendelete folytán nem lehet tehát helye oly felfogásnak, hogy mert mind a két házastárs kérte a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján javukra bejegyzését, az ügylet csak harmadik személyekkel szemben érvénytelen akkor, ha ez közjegyzői okiratba foglalva nem lett, mert oly felfogás mellett a törvény parancsoló rendelkezésének önkényűleg megszorító magyarázat adatnék. Az sem magyarázható ki a törvény hivatkozott rendelkezéséből, hogy különbség lenne a házastársak közt ingatlanokra kötött ajándékozási ügyletekre nézve a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján kért bejegyzése iránti perenkívüli eljárás közt. Ezek folytán ezt az ügyletet, melynek alapján alperes tulajdonjoga lett az olaszliszakai 1404. sz. tjkvben foglalt ingatlanokra fele rész arányában bejegyezve, mivel az a már hivatkozott 1891:XVI. t.-cz. 15. § c) pontja szerint mindenkivel és így az abban az ügyletben ügyfélként szereplő felperes házastárssal szemben is érvénytelen, a kir. törvényszék is érvénytelennek tekintette s ezért az I. bir. ítéletének egészben helybenhagyásával azt az ügyletet szintén érvénytelennek nyilvánította, mivel az 1886:VII. t.-cz. 22. § utolsó bekezdése szerint a házastárs tartozik a másiknak azt, amit tőle az érvénytelen jogügylet folytán kapott, visszaszolgáltatni, a tulajdonjogot az alperes nevére írt kereseti jutalékra a maga részéről is megítélte stb. 1908. szept. 11.

III. bir. táblai ítélet. A kassai kir. ítélőtábla az alperes felülvizsgálati kérelmének helyt ad, a kir. törvényszék ítéletét az elsőbiróság ítéletére is kiterjedően megváltoztatja, a felperest keresetével elutasítja s végrehajtás terhével kötelezi a perköltségek megfizetésére. stb. Indokok: Az alperes felülvizsgálati kérvényében mindkét elsőbiró-

ság ítéletének megváltoztatásával a felperest keresetével elutasítani kéri azért, mert a kir. törvényszék az anyagi jogszabályoknak helytelen alkalmazásával ítelt, amennyiben a tényleges birtoklás tulajdonjogának tkvi bejegyzésénél az eljárás folyamán felvett jegyzőkönyv a kérvényezőknek a bíróság előtt tett kijelentése s a bizalmi férfiaknak azt igazoló nyilatkozata képezik a birói intézkedésnek és a tulajdonjogbejegyzésnek a jogalapját, amiből folyóan a házastársaknak, mint tényleges birtokosoknak tulajdonuk telekkönyvi bejegyzésénél a telekkönyvi hatóság előtti elismerés mellett közjegyzői okirat nem kívántatik. — Az alperesnek ez a felülvizsgálati panasza indokolt.

Ugyanis a kir. törvényszéknek meg nem támadott ítéleti ténymegállapítása szerint a peresfelek 1895. évi 2781. tk. szám alatt benyújtott kérvényükben tényleges birtoklás alapján együttesen kérték az o.-liszkai 1404. sz. tjkvben felvett ingatlanokra tulajdonjoguknak tkvi bejegyzését, a tkvi hatóság előtt a 1895. évi 3372. tk. sz. a. felvett jkvben a felperes elismerte, hogy a tkvi ingatlanoknak fele részben az alperes a tulajdonosa s birtokosa s az alperes a peres feleknek a tkvi hatóság előtt tett, a bizalmi férfiak által megerősített eme nyilatkozata alapján lett az 1895. évi 3372. tk. sz. végzéssel tényleges birtoklás alapján a vitás ingatlan fele részének tulajdonosaként bejegyezve.

E tényállás mellett pedig *téves a kir. törvényszéknek az a jogi döntése, hogy ez a tulajdonjogi bejegyzés közjegyzői okiratba foglalt átruházás hiánya miatt érvénytelen.* — *Mert az ítélkezési gyakorlatban állandóan követett jogszabály az, hogy az 1886 : VII. t.-cz. 22. §-ában felsorolt azoknál az ügyleteknél, amelyekre közjegyzői okiratot kíván a törvény, a közjegyzői okiratot pótolja a bíróság előtt tett, jegyzőkönyvbe foglalt elismerés, illetve az ügyfeleknek ily tárgyú megállapítása.*

Amiért a felperesnek a tokaji kir. jbiróság, mint tkvi hatóság előtt jegyzőkönyvbe foglalt az az elismerése, hogy az o.-liszkai 1404. sz. tjkvi ingatlanoknak a fele része az alperesnek tulajdonát képezi, *egyenértékű azzal, mintha a felperes ezt az elismerést közjegyzői okiratba foglaltan tette volna.* — Ez az elismerés érvényes alakja az alperes tulajdonszerzésének, az annak alapján bejegyzett tulajdonjog a közjegyzői okirat hiánya miatt sikerrel meg nem támadható. Az erre alapított felperesi keresetnek jogszerű alapja nincsen.

Kellett ennél fogva az alperes felülvizsgálati kérelmének helyt adni stb. — Kassán, 1908. nov. 7. napján.

* * *

Ami tehát az I. szám alatt foglalt táblai határozatban csak a sorok közt volt olvasható, itt ebben a második határozatban már egész világosan ki van mondva; a kir. tábla a közokiratoknak *egy új nemét* kívánja meghonosítani jogrendszerünkben: *a bíróságok előtt felvett jegyzőkönyvben foglalt állítólagos közokiratokat!*

A sátoraljaujhelyi kir. törvényszék *alapos, értékes és tartalmas* indokolásához nincsen mit hozzátenni, ez az ítélet fényesen igazolja a kir. tábla álláspontjának törvénytelenességét és tarthatatlanságát.

Még csak néhány megjegyzést! Úgy az 1886 : VII. t.-cz. 22. §, mint az 1891 : XVI. t.-cz. 15. szakaszának c) pontja a *lex cogens, lex perfecta* kényszerítő jogszabály természetével bir, mitől eltérni nem lehet, mely a kérdéses életviszonyt úgy rendezi, hogy a felek akarata másként nem is érvényesíthető, sőt nem is lehet előre lemondani a kényszerítő jogszabály által nyújtott előnyről; a jogszabálylyal ellentétes eljárás a jogügylet abszolút érvénytelenségét vonja maga után, (*negotium nullum*); az akaratnyilvánítás a törvény által meghatározott formához van kötve, — ezek az ünnepélyes alakszerűségek a közjegyzői formában jutnak kifejezésre úgy, hogy maga a közjegyzői forma érvényességi kellék.

A kir. tábla azt mondja ki, hogy a bíróság előtt tett jegyzőkönyvbe foglalt elismerés, illetve a házastársak ily alakú megállapodása pótolja a közjegyzői okiratot és hogy a házastársaknak a telekkönyvi hatóság előtt jegyzőkönyvbe foglalt elismerése egyenértékű azzal, mintha felperes ezt az elismerést közjegyzői okiratba foglaltan tette volna. Kimondja tehát azt, hogy a bírósági jegyzőkönyv helyettesítheti a formát.

Nézzük már most, hogy mit kell törvényeink szerint közokiratnak tekinteni!

Először is kiemelendő, hogy az 1886 : VII. t.-cz. 22. szakasza határozottan, kifejezetten csak *közjegyzői* okiratot kíván a kérdéses jogügyletek érvényességéhez és nem általában *közokiratot*.

Közjegyzői okiratok felvételére pedig az illetékes közjegyző van csak feljogosítva és az 1886 : VII. t.-cz. 9. szakaszában körülírt esetekben a közjegyző székhelyén levő kir. járásbiróság veze-

tője („ezen eseteken kívül a járásbiróság vezetője semminemű közjegyzői teendőt nem végezhet“); ezzel meg van határozva a közjegyzői okiratok felvételére törvényszerűen feljogosított közhatóságok és hiteles személynek köre.

Törvényeink értelmében csak azt az okiratot lehet közokiratnak tekinteni, amit

1. közhatóság vagy közhitelességű személy,
2. hivatalos hatáskörén, illetőleg ügykörén belül,

3. szabályszerű alakban kiállított; *ha ezen három kelléknek valamelyike hiányzik, az okirat nem bír többé a közokiratot megillető bizonyító erővel és nem tekinthető közokiratnak.* — Már pedig a telekkönyvi hatóság kiküldött biráját oly közhatóságnak tekinteni, aki hivatalos hatáskörrel és ügykörrel bírna, házastársak közt vagyoni viszonyok rendezéséhez szükséges közokiratok felvételére — nem lehet, — hiszen ettől a bírót ugyane jogintézmény keretében, vagyis a betétszerkesztési, illetve tényleges birtokos tulajdonjogának a telekkönyvekbe bejegyzése és helyesbitéséről szóló törvények keretében maga egyik idetartozó törvény, az 1891:XVI. t.-c. 15. §-a egyenesen eltiltja. Szó sem lehet tehát arról, hogy a kiküldött birónak ilyen okiratok felvételére hivatalos hatásköre vagy ügyköre volna! Ha pedig ilyen nincsen, akkor az általa jegyzőkönyvbe foglalt jogügylet nem közokirat, közokirat nélkül pedig a kérdéses jogügyletek absolute érvénytelenek.

Tekintettel a kir. tábla területén folyamatban lévő betétszerkesztésekre és a tényleges birtoklás alapján történő elég gyakori tulajdonjogi bekebelezésekre és helyesbitésekre, — a kassai kir. tábla fenti határozataiban nyilvánuló birói gyakorlat alapján az érvénytelen jogügyleteket teremtő ezen új közokiratok előreláthatólag jelentékenyen el fognak szaporodni, mert a közjegyzői okirat kiállításával járó költségek megtakarítása és az a körülmény, hogy a különjegyzőkönyv felvételét nem kell a közjegyzői okirat bemutatásáig elhalasztani, a felekre nézve elég csábító lesz, a betétszerkesztő bíróra és a telekkönyvi hatóság kiküldött birájára pedig elég kényelmes, és minden ilyen érvénytelen jogügyletet magában rejtő telekkönyvi rendezés kész melegágya lesz egy előbb-utóbb kipattanó pernek és a családi és örökösödési jogviszonyok terén előálló beláthatatlan zavaroknak!

A helyes jogpolitika nemcsak a repressiv jogszolgáltatást szervezi, hanem különös gondoskodása tárgyává teszi a praeventiv

jogvédelem rendezését is, mert ezzel elejét veheti a perek egészségtelen szaporodásának, a birói letszám abnormis szaporításának, ennek a megelőző jogvédelemnek a szolgálatában áll azon jogpolitikai alapelv is, mely szerint az okiratoknak bizonyos előnyökkel való felruházásával azok kiállítására buzdítson, mert a közjegyzői okiratok és teljes biztosító erejű magánokiratok ki lévén véve a szabad birói mérlegelés alól, — ezen okiratokkal a jogbiztonság erősödik, a perek száma csökken és rövidebbek s kevésbé költségesekké lesznek. (Polgári perrendtartás törvényjavaslata.)

Oly merész megtámadása ez a megelőző jogvédelem érdekében közjegyzői kényszer alá helyezett és úgy is elég szűk körre szorított jogügyletek területének, amely támadást a közérdekek szempontjából nemcsak az egész közjegyzői karnak, hanem elsősorban a legfőbb felügyeleti hatóságnak, az igazságügyministernek is erélyesen vissza kell utasítani és további fejleményeiben megakadályozni.

A kassai közjegyzői kamara nagyérdemű elnöke Szmrecsányi László volt az, aki elnöki állásából folyó kötelességének tartotta ezen tudomására jutott birói határozatokat a kassai közjegyzői kamara idei közgyűlése elé terjeszteni és indítványozni, hogy mondja ki a közgyűlés, miszerint utasítja a választmányt, hogy a kamara alakulásáról teendő jelentésében az igazságügyminister úr figyelmét az 1891:XVI. t.-cz. 15. szakaszának c) pontjába ütköző eme súlyos törvénysértésre személyesen felhívja; — a kamarai közgyűlés nagy megütközéssel fogadta a kir. táblának ezen úgynevezett jogszabályt képező, a közjegyzői intézményre súlyos sérelemmel járó határozatát és az elnök indítványát egyhangúlag elfogadta.

* * *

Ihering óta a jogtudomány hadat üzent a betűjogásznak, — a törvény betűjének uralma már rég lejárt; az úgynevezett szabad jogi irány és szabad jogtudomány a jogalkalmazás terén a birónak szabad érvényesülését követeli; — az a tan, hogy a törvény, mint logikailag zárt egész álljon az azt alkalmazó bíró előtt, hogy csak azon belül legyen helye a törvény értelmezésének (analogia legis), vagy az analogia jurisnak, — ma már jóformán túlhaladott álláspont; — ott, ahol a törvény hézagos, avagy ellentétes

a gazdasági és kereskedelmi viszonyokkal, ott a bírónak valóságos törvényalkotó hatalmat tulajdonít — mindezek köztudomású dolgok! Amde ha elolvassuk a fenti birói döntéseket és az ezekhez hasonlókat, — az adott viszonyok közt kénytelenek vagyunk dr. Balog Arnoldnak adni igazat, aki „Törvény és bíró, — dolgozatok az igazságügy köréből“ című munkájában abból az álláspontból indul ki, — hogy az államban a törvények megtartása, érvényre jutásuknak biztosítottága a legfőbb jó! És azt tartjuk, hogy sokkal kevesebb kárt okozhat az a bíró, aki a törvényt feltétlenül tiszteli, vakon követi és néha az elavult törvény alkalmazásával ellenkezésbe jön a közfelfogással és közmeggyőződéssel, mint az a bíró, aki a fegyelmi ítélet sanctioja alá helyezett 1869. évi IV. t.-cz. 19. szakasza ellenére az élő törvényt szembehelyezkedik! „Az tiszteli a törvényt, aki megtartja.“ Nézetünk szerint Magyarországon a bírónak törvényt alkotni vagy hatályon kívül helyezni joga nincsen.

Dr. Kovaliczky Elek
sátoraljaujhelyi kir. közjegyző.

Kari érdek.

Lapunk ezidei 2-ik számában ismerteti az országos egyletnek és a kassai kamarához tartozó kartársaknak véleményét a szombat-helyi közjegyzői kamara javaslatára nézve.

Olvasva e két közleményt — bár nem épen ezen közleményekben foglaltak miatt — legyen szabad e helyütt vezetőink, kamaráink, kartársaink nagybecsű figyelmét a következőkre felhívni.

Szerény nézetem szerint eddig minden mozgalmunk, minden javaslatunknak főhibája az volt, hogy túlságos sokat akart s a kar érdekét önzetlenül összekapcsolta a perenkivüli eljárás reformjával; sőt azt hiszem az összes javaslatoknál a főkérdés mindig a perenkivüli eljárás reformja volt s a kar érdeke, megélhetése emellett csak mint alárendelt kérdés szerepelt s tárgyaltatott. Sok, mindenféle javaslatot olvastam már, de ezek majd mind megegyeznek abban, hogy sorsunk javítása végett a birói szervezet módosítását a magyar magánjog codificálását, a hagyatéki, a csőd-, a perenkivüli eljárás, a közigazgatási jog reformálását követelik, egyszóval majd egy egész új corpus juris megalkotásától várják, ezzel akarják a kar helyzetét javítani.

Természetes, magától értetődő, hogy a karnak nincs egy tagja sem, aki ne lelkesedne a modern jogállam ideáljáért, aki szívében ne hordaná a perenkivüli eljárás javítását, tökéletesítését. Azonban kizárólagosan ily irányú mozgalom csak addig volt érthető, míg a foglalkozás minden egyes tagnak tisztességes megélhetést biztosított. Ma azonban, midőn a testület egyrészénél a kenyérszükség ütötte fel fejét, ma, mikor a kar már odajutott, hogy egyesek, nemcsak ép könnyelmű természetük, hanem igenis nagy családjuk, csekély jövedelmük miatt a kezükre bízott pénzekhez nyultak inkább, mint hogy maguk és családjuk éhezzenek, ma, mikor van a vidéken közjegyző, kinek 180 nagyobbbrészt ingyenes hagyatékából, 150 ügyszám, 8 óvásból, 30—40 beadványból kell megélni; ily állapotok, ily viszonyok mellett elérkezettnek látom az időt, hogy a „kari érdek“ elválasszuk a jogállam érdekétől, a nélkülözéseknél, gondoknak kitett kartársak érdekét a közérdektől.

Tessék a ministeriumban a statisztikának utánanézni: az igazolja, hogy számtalan kartársnak nincs annyi jövedelme, mint egy albirónak, kinek állása pedig ma már nagyon is átmeneti, míg annak a kartársnak az állása, jövedelme maradandó. Szerény nézetem szerint törekvéseinket szűkebb körre kell vonni, elérhetőkért s a közelben és a közel jövőben elérhetőkért kell elsősorban és főleg harcolni és pedig olyanokért, amik a kar helyzetét, ha pillanatnyilag is, de javítják.

Sehol sem olvastam, hogy a bírák helyzetük, fizetésük javítását a perrendtartás reformjától, a tanárok az egységes középiskola megalkotásától, a pénzügyi tisztviselők az adótörvények újjáalkotásától tették volna függővé.

Ezt csak mi tesszük és tesszük önzetlenül, harcolunk olyan dolgokért, amiért harcolni s elsősorban nekünk harcolni nem érdemes s így miután erőnket megosztjuk, elforgácsoljuk, kérelmeinket lehetetlenné, teljesíthetetlenné tesszük.

Én is azt mondom s ki nem mondja, hogy Ázsiába való dolog, hogy jogi képzettséget nélkülöző emberek jogi képzettséget igénylő funkciót állami felhatalmazással végezzenek, hogy azonban ez megszűnjön, az elsősorban a modern államnak, másodsorban az ötezer tagot számláló ügyvédi testületnek, akik közül több mint száz az országgyűlési képviselőség erős fegyverével is fel van ruházva s csakis harmadsorban a háromszáz tagot számláló közjegyzői karnak az érdeke. Hogy ez így van, azt a statisztika bizo-

nyítja, amely igazolja, hogy hány olyan hely van ma már, hol ügyvéd van, de közjegyző nincs, de azonkívül a mindennapi élet is bizonyítja s igazolja, hogy a tágabb hatáskörrel bíró ügyvédeknek sokkal könnyebb a perenkivüli jogi dolgokat magához vonni, mint a szűk hatáskörbe szorított közjegyzőnek. Sokan lesznek majd, akik állítják, hogy állásunk, jövedelmünk, helyzetünk javítása egyedül és kizárólag a perenkivüli eljárás reformjától várható s azért kell közvetve ezért harcolni. Elismerem, hogy a kar végleges sorsa igenis ezektől függ, azonban állítom, hogy a díjjegyzék reformálásnak keresztülvitele mellett a mai tételes törvényekkel is lehet annyit keresztülvinni, hogy sorsunk tűrhetővé váljék.

Legelső, legsürgősebb feladatnak tartom, a ministeriumot, az országgyűlést s a közönséget felvilágosítani, meggyőzni arról, hogy a pályára való erős és nagy törekvés indoka nem a kilátásban levő nagy jövedelem, mert hisz a pályázók legnagyobb része előre s legjobban van informálva a jövedelem szerénységéről, hanem a jogászai túltermelés. Ezzel egyidejűleg s ezen módon követeljük díjszabályunknak eltörlését, helyette egy teljesen újnak alkotását. El kellene sorolnom most már a meglévő tételes jogszabályokat, amelyek alkalmazása sorsunkat javítaná. Tekintettel azonban arra, hogy célom nem az, miszerint javaslatot dolgozzak ki, hanem csak az illetékes tényezőink figyelmének a felhívása, azért e helyütt ismét csak a megtörtént, az általam ismert kamarai jelentésekhez szólok hozzá. Számtalan és számtalan kamarai jelentést olvastam, igazán majd mind a legszebb jogi és politikai értekezés, de még egyben se olvastam például megemlítését annak, hogy x vagy y járás-bíróságnál a telekkönyvi szakkal foglalkozó bírónak az ügyforgalma oly kicsiny, hogy kora tavasztól késő őszig tényleges birtoklásban utazik s hogy ennél fogva a kamara javasolja ennek az állásnak a beszüntetését, mert az ott lévő közjegyző ugyanazt az állam megterhelése nélkül végezné el, vagy hogy egyes községek telekkönyveinek átalakítása végett közjegyző kiküldését szorgalmazták volna, tekintettel az ottani bíróságnál lévő nagy restan-tiára stb.

Nem tudok esetet, hogy a kir. közalapítványi ügyigazgatóság becsület kir. közjegyzők közbenjöttével fogantatott volna, dacára annak, hogy reá is, a bíróságra és a felekre nézve is sokkal előnyösebb lenne, pedig ez is csak egy egyszerű ministeri rendeletről függ stb.

Ismétlem, sem szándékom, sem célom azt a nagyszámú jogügyet, amelylyel a közjegyzők ma is már megbízhatók, de amelyekkel megbizva nem lesznek, elsorolni, de e helyütt is fel kell említenem, hogy ennek részben magunk vagyunk az okozói. Az egyes nem kéri, állását ügyek felhajszolásával lealacsonyítani nem akarja, az egész pedig, nagy célok, nagy tervek felé való törekvésében, az egyesnek, kisebb csoportoknak létérdekével részben nem ér reá, részben nem tartja érdemesnek foglalkozni. Én nem állítom, hogy az én ideáim arcanumok, azonban hiszem, hogyha célunk akarunk érni, az illetékes körök s ezek közt főleg a törvényhozás érdeklődését ügyünknek megszerezni akarjuk, úgy a vezetőink által eddig követett útról le kell térni, mert ha az helyes is, de az bizonyos, hogy nem eredményes, nekünk is a közönséges, a hétköznapi fegyverekhez, az agitációhoz, s bármily kellemetlen is, a kar sebeinek feltárásához kell fordulni, mert csak ezáltal tudunk helyzetünkön javítani. A nagy nyilvánosság előtt kell segélyért kiáltani.

Tudom, hogy sokan közülünk ily erős eszközök alkalmazására nincsenek reászorulva, sokan lesznek, kik ezen eszközök alkalmazásától a kar tekintélyét féltik, ezek azonban nyugodjanak meg abban, hogy a „tekintély“ ma is csak ott létezik, ahol anyagi függetlenség van, s hogy egy sikkasztás többet árt a tekintélynek, mint száz és száz ujságczikk vagy kérvény.

Befejezésül kettőt legyen szabad kijelentennem. Jelen sorok indoka nem bizalmatlanság a közjegyzői kar vezetői iránt s a cél nem az ő eljárásuk gáncsolása, hanem egyszerűen ideák, gondolatok felvetése, a miket talán ők is helyesnek tartanak, miket tán a kartársak megvitatnak, s amikkel talán meg tudjuk mozdítani az évek óta kátyuban lévő szekerünket. S hogy a helyettesi kar szomorú s igazán szintén sürgősen orvoslandó helyzetének sanálása, az állások betöltése módjának orvoslása tekintetében bármilyen javaslatnak megtételét én részemről igen is szükségesnek, de a saját helyzetemből kifolyólag ildomosnak nem tartván, az ez irányú propositiók megtételét az arra jogosítottakra bízom.

Dr. Bárdió Ferencz
szombathelyi kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Telekkönyvi rendtartás.

51. Az ingatlan hasznélvezete önállóan is szolgálhatván jelzálog tárgyául, oly esetben, mikor az ingatlan hasznai és jövedelmei, az ingatlan hasznélvezete külön is lekötetik jelzálogul, nincs telekkönyvi akadály abban a tekintetben, hogy a megengedett zálogjog külön is bekebeleztessek. (Budapesti tábla 1909. január 12. 9061. sz.)

*

52. Az 1881 : XXXIV. t.-cz. 39. § szerint az ingatlan vagyona átruházása után járó illeték a vagyonaátruházás tárgyát képező ingatlant terheli, a zálogjog bekebelezésének alapjául pedig az illetéktartozásról kiállított kimutatás szolgál; szükséges tehát, hogy a kimutatásban a vagyonaátruházás tárgyát képező ingatlan telekkönyvi és hrszáma szerint kitüntetve legyen és ezt nem pótolja az ingatlan flkvi számának a kérvényben való megjelölése, mely ingatlanra a zálogjog bekebelezése van kérve. (Curia 1909. január 22. 64. sz.)

*

53. A lejárandó tartásdíjra vonatkozó követelés a zálogjog bejegyzésének törvényes címéül szolgálhat. A végrehajtás elrendelésénél állítólag elkövetett szabálytalanság törlési per után nem orvosolható. (Curia 1909. január 14. 3368. sz.)

*

54. A kérelem alapjául szolgáló ideiglenes szerződés külső alak tekintetében a telekkönyvi rendtartás 82. §-ában előirt rendelkezéseknek megfelel, amennyiben pedig az okirat a jogügylet tárgyát képező ingatlan pontos meghatározásán felül, az erre vonatkozó tulajdonjognak vétel címén való átengedését is magában foglalja, annak alapján a telekkönyvi rendtartás 87. §-ában foglalt jogszabályok értelmében az előjegyzés megengedendő. Az elővásárlási jogra vonatkozó magánjogi szabályok szerint pedig e jog telekkönyvi bejegyzésének csak az a hatálya van, hogy az elővételi jog nem csupán azzal a tulajdonossal szemben gyakorolható, akivel szemben kikötött, hanem az annak jogutódjaként bekebelezett későbbi tulajdonosokkal szemben is, abban az esetben tehát, ha az elővásárlásjogosított az ingatlan megvételével előzetesen megkínálva nem lett, telekkönyvileg biztosított elővásárlási jogát az új vevővel szemben is módjában áll érvényesíteni, ezekből pedig következik, hogy az elővásárlási jog bejegyzése a további tulajdonjogi bekebelezéseket annál kevésbé gátolhatja, mert a telekkönyvi rendtartás nem tartalmaz oly rendelkezést, melynélfogva ily esetben az elővásárlásra

jogosított beleegyezése igazolandó volna. Különben is a másodbiróság végzése ellen a Forgalmi Bank részvénytársaság debreczeni bejegyzett cég, amelynek javára az elővásárlási jog bejegyzetett, felfolyamodással nem élt és így a tulajdonjognak H. L. javára történt előjegyzését az elővásárlási jog bejegyzésével közvetlenül érdekelt fél sérelmesnek nem is tekintette. (Curia 1909. január 21. 5436. sz.)

*

55. Valamely kereset beadására vonatkozó felzet nem fogadható el alapul annak meghatározására, hogy a megindított per lényegileg mire irányul és vajjon olyan természetű-e a kereset, amelynek alapján a telekkönyvi rendeletek értelmében a per feljegyzésének helye van, minélfogva a kért perfeljegyzés alapjául bemutatott felzet alapján a perfeljegyzés megengedhető nem volt, telekkönyvi kérvényi ügyben a felfolyamodáshoz csatolt okirat pedig a telekkönyvi rendtartás 142. §-a értelmében tekintetbe nem vehető. (Curia 1909. január 21. 4915. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

56. Felperesek beismerték, hogy a 4000 K ági vagyoni érték készpénzben szállott a közös törzsről, a szülőkről az örökhagyóra; ennélfogva még ha való volna is az, hogy a kereseti összes ingó és ingatlan vagyona ennek a 4000 K készpénznek a felhasználásával szereztetett, a felpereseknek mint ági örökösöknek abban az esetben sem a jóval nagyobb értékű hagyaték vagyona, hanem csupán a 4000 K ági érték készpénzben való kiadásához lehet igénye, mert az ági örökösök igénye semmiesetre sem terjedhet ki többre, mint arra, hogy visszakapják a közös szülők jogán azt a vagyont, ami a közös szülőktől, a közös törzstől az örökhagyóra hárult. Ezért az elsőbiróság helyesen ítélte, mikor felpereseket elutasította azon kérelmükkel, hogy részükre a keresetben megjelölt hagyatéki vagyona természetben ítéltessék meg. De helyesen határozott az elsőbiróság akkor is, midőn a megítélt 4000 K ági értéket egyelőre csak jelzálogilag, avagy birói letétbe helyezés által biztosítandónak mondta ki, s alperes özvegyi jogát erre a hagyatéki értékre is megállapította, mert az id. törv. szab. 16. §-a értelmében az özvegyi jog korlátozását csak a leszármazó örökösök lévén jogosítva kérelmezni: leszármazó nemlétében az özvegyi jog az egész hagyatékra s így az abban rejlő ági értékre is feltétlenül kiterjed. (Curia 1908. november 26. 3558. sz.)

*

57. Téves a másodbiróság ítéletének az az indokolása, hogy felperes keresetében az örökhagyó által az E) a. szerződés szerint

az alperesekre átruházott vagyonnak hagyatékul leendő megállapítását s e vagyonokból a felperes javára örökrész megítélését kérte. Felperes keresete az örökhagyó által az alpereseknek előre kiadott vagyonok osztályra bocsátására irányul, s az osztály egyenlősítését kérte felperes vagylagosan vagy úgy, hogy a különbözet a hagyatékhoz tartozott ingatlanok egy részének átengedésével, vagy úgy, hogy készpénzzel nyerjen kiegyenlítést. Felperes tehát az osztályra bocsátást az *E)* a. ügylet megtámadása nélkül kérhette annál is inkább, mert az előre kiadott vagyonrész amúgy sem természetben, hanem értékben adandó osztályba, s az előre kiadott vagyonokra az örökhagyóval kötött ügylet érvényességét az osztályra bocsátás iránti kérelem nem érinti. A keresetnek fent jelölt részét a kir. Curia is elutasította azért, mert az örököszt az előre kapott érték osztályra bocsátása iránti kötelezettség nem terheli abban az esetben, ha az örökhagyó a betudást elengedte. Már pedig az *E)* a. szerződés szerint az örökhagyó azon vagyonokat, melyeknek osztályra bocsátását a felperes követeli, az alpereseknek kifejezetten ajándékul adta, az ilyen módon való hárulás jogcíme: az ajándékozás pedig már magában foglalja a betudás elengedését, felperes tehát az ajándékozással szemben csak azzal sértett köteles részének kiegészítését követelheti. (Curia 1908. november 6. 2431. sz.)

*

58. A végrendeleti tanuknak az 1876: XVI. t.-cz. 9. §-ában említett rokonai alatt csak a törvényes rokonok értendők. (Curia 1908. november 17. 1066. sz.)

*

59. Az állandó birói joggyakorlat szerint a szülő által kielégített gyermek a hagyatéki kapcsolatból kiesvén, sem a szülő által neki kielégítésül adott érték, sem a kielégített gyermek a kötelesrész mennyiségének kiszámításánál figyelembe nem jöhet. (Curia 1909. január 28. 5194. sz.)

*

60. Végrehajtató a 200 korona hozományi követelése erejéig férje K. I. ellen a biztosítási végrehajtást azon az alapon kérte elrendeltetni, mert férje ellen a válókeresetet folyamatba tette s mert a csatolt és dr. R. E. kir. közjegyző által 507/907. sz. a. felvett közjegyzői okiratban foglalt elismervény alapján a hozomány visszaköveteléséhez való joga megnyílt s mert különben is a birói gyakorlatnál fogva a hozományra annak átvevőjétől, ha veszély mutatkozik, a kellő biztosítás követelhető, adott esetben pedig ez a veszély fenforog s így ezen okból az 1881: LX. törvényczikk 223. §-a értelmében a biztosítási végrehajtás elrendelésének helye van. A kérelemnek azonban törvényszerű alapja nincs; mert nincs oly jogszabály, amely a házasság tartama alatt, külön kikötés

nélkül, megengedné a feleségnek, hogy hozományi követelésének biztosítását igényelhesse, e részben még a válópernek megindítása sem teremt kedvezőbb helyzetet, mert a válóper folyamatban léte a hozománykövetelést lejárttá nem teszi. Ezért és annál fogva, mert az 507/1907. számú közjegyzői okiratban a hozománynak bármikor leendő visszakövetelhetési joga kikötve nincs: az 1881: LX. t.-cz. 223. §-a alkalmazást nem nyerhet. Az elsőbiróság végzését tehát megváltoztatni és végrehajtatót, ki a felfolyamodásra okot szolgáltatott, ennek költsége viselésére kötelezni kellett. (Curia 1908. decz. 29. 5055. sz.)

*

61. A bányafelügyelő állásánál fogva a honoráriumok közé tartozik, a házasság tartama alatt szerzett vagyonban főszerzőnek tekintendő. Ez a körülmény nem zárja ki ugyan annak a bizonyítását, hogy a hagyaték vagy annak egy része más uton, a feleséggel közösen szerzettetett, amely vagyonérték aztán közszerzeménynek lenne tekintendő, ámde az a körülmény, hogy az örökhagyó neje házi gazdaságot vezetett, hogy abban szorgalmasan dolgozott, hogy a háztartásban takarékoskodott, egymagában nem elegendő alap a közszerzemény megállapítására, annál kevésbé, mert az örökhagyó neje vagyontalan lévén, a gazdaság utján való esetleges szerzés alapja a nő vagyona nem lehetett. (Curia 1908. december 3. 3119. sz.)

*

62. A női hozomány az elhalt férj hagyatékának a terhét képezi, minélfogva a férj örökösei a hozományért csupán a reájuk háramlott örökség értéke erejéig felelősek. (Curia 1909. január 21. 3595. sz.)

*

63. A H. T. 67. §-a szerint az érvénytelennek nyilvánított házasságot érvénytelenné nyilvánítása után úgy kell tekinteni, mintha meg sem kötöttet volna. Ennek jogi következményeként érvényét veszítette a házassági terhek könnyebbítésére szolgáló hozományadás és érvényüket veszítették a kötendő érvényes házasság reményében és céljából tett ajándékozások is, vagyis a hozomány és az ajándékok tekintetében az előbbi állapot állítandó vissza, figyelmen kívül hagyásával annak, hogy felperes vagy az alperes volt-e az ajándékozó, vagy a megajándékozott. Ez alapon a Curia a másodbiróság ítéletének az alperest a hozományra és az aranyórára nézve marasztaló részét helybenhagyta, ellenben az alperest az aranyórára, lánczra és a fülbevalóra vonatkozó viszonykeresetével elutasító részében mindkét alsóbiróság ítéletét megváltoztatta és azokra nézve az alperes viszonykeresetének helyt adott. (Curia 1908. december 29. 5514. sz.)

*

64. Téves, hogy joggyakorlatunk szerint a törvénytelen fiúgyermek 12-ik életévének betöltésekor már keresetképesnek tekintik, mert a joggyakorlatban elfogadott ily szabály nincs; ellenkezően fennálló joggyakorlatunk szerint minden egyes esetben a fenforgó viszonyok és körülmények mérlegelése mellett a bíróság belátása szerint állapítja meg azt, hogy mely életkorban tartja a gyermeket keresetképesnek. Akkor azonban, midőn nincs jogszabály, amely a törvénytelen gyermeknek meghatározott életkorára korlátozná a tartási kötelezettséget s midőn a bíróság minden egyes esetben belátása szerint dönt ebben a kérdésben, nem hagyhatók figyelmen kívül azok a törvényeink, melyek a gyermekek érdekében, nevezetesen: azok védelme, ápolása, nevelése, tartása tárgyában foglalnak magukban intézkedéseket. Amennyiben ugyanis egyes törvényeink intézkedéséből megállapítható, hogy a törvényhozó bizonyos kort akar általában, akár az egyes társadalmi osztályok szerint, olyannak tekint, amelynek betöltéséig a gyermek gondozásra és tartásra vagy segélyezésre szorul, a jogszabályok helyes alkalmazása mellett ezt a kort, mint olyant, ameddig a gyermek részére tartás, illetve segélyezés jár, irányadóul kell elfogadni abban az esetben is, mikor a természetes atyát a törvénytelen gyermek irányában tehető tartási kötelezettség megállapítása függ kérdésben s a tartás időtartamát illetően a bíróság szabad mérlegelése helyesen csak arra vonatkozhatik, hogy ennek az életkornak betöltésével, a fenforgó viszonyokhoz képest, a gyermek keresetképesége csakugyan már bekövetkezik-e.

Vizsgálni kell tehát, hogy a tételes törvényeinkben megnyilatkozó törvényhozói akarathoz képest melyik az a legkisebb életkor, ameddig a gyermek feltétlenül tartásra vagy legalább segélyezésre szorul. Már az ipartörvény (1884 : XVII. t.-cz.) 60. §-a rendeli, hogy gyermekek, kik életük 12-ik évét még be nem töltötték — az iparhatóság engedelmeinek kivételével — tanonczokul fel nem vehetők, a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról újabban alkotott 1907: XLV. t.-cz. 3. §-a szerint pedig 12 éven aluli kiskorut gazdasági cselédnek szegődtetni tilos. Azt tehát, hogy a gyermek 12 éves kora előtt saját tartásáról gondoskodhassék, kizárják a most idézett törvények. De lényegesebb ezeknél a fenforgó kérdés szempontjából a közsegélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozásáról szóló 1901. évi XXI. t.-cz., amely 1. §-a olyképp rendelkezik, hogy az ott meghatározott állapotban lévő gyermekek 15 éves korukig a gyermekmenhely kötelékében maradnak, a törvénynek ebben az intézkedésében már nyilvánvalóan kifejezésre jut a törvényhozónak az a meggyőződése, hogy még a legszegényebb társadalmi osztályból kikerült gyermekek is 15 éves korukig segélyezésre szorulnak s azt eme meggyőződésnek megfelelő törvényhozói akarát abban megvalósulást nyer. Még tovább megy az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907: XIX. t.-cz. 72. §-a,

amely, ha az alkalmazott baleset folytán életét veszítette, a hátrahagyott gyermekeknek, törvényes vagy törvénytelen származásukra való tekintet nélkül, 16-ik életévük betöltéséig járadékot biztosít.

A jogszabályok helyes alkalmazása arra vezet, hogy a természetes atyát törvénytelen gyermekével szemben terhelő tartási kötelezettség sem szűnhet meg előbb, mint amely korig törvényeink a gyermekeket tartásra szorulóknak nyilvánítják, ennél fogva a gyermeknek 15-ik illetve 16-ik életéve az a legkisebb kor, a meddig a természetes atya törvénytelen gyermekének ellátásáról gondoskodni tartozik, megilletvén a tartás iránt perelt természetes atyát az a jog, amennyiben fenforgó körülményekhez képest a gyermek 12-ik életévének betöltése után már bizonyos keresethez juthat, ezt a körülményt már a tartási perben érvényesíthesse abból a célból, hogy az ő szolgáltatási kötelezettsége a gyermek 12-ik életévén túl a teljes tartás helyett már csak a szükségesnek mutatózó segélyezés mérvére korlátoztassék, amint különben a tartási per befejezése után is külön perrel jogosult a tartásdíj megszorítását követelni, ha arra alapos ok fenforog, p. o. ha a tartásra jogosult utóbb öröklés, ajándékozás vagy egyéb módon oly vagyonhoz jut, melyből szükségleteit fedezheti. (Budapesti tábla 1909. február 1. G. 619. sz.)

*

65. A tanukkal bizonyított tényállás szerint néh. V. Jása leányának, M. K.-nének meghagyta, hogy a felpereseknek 6000 koronát fizessen ki és M. K.-né e meghagyás teljesítését elvállalta. Ily meghagyás pedig a harmadik személy részére, kinek érdekében az történt, perrel érvényesíthető követelési jogot állapít meg. Tekintettel arra, hogy azon a területen, hol a kérdéses ügylet létrejött, az osztr. polg. tvk. rendelkezései hatálylyal bírnak, az ügylet alaki érvényességének kérdése e törvénykönyv szabályai szerint bírálendő meg, ennek 1019. §-a azonban a fizetési meghagyás érvényességéhez, illetve az abból folyó követelés birói úton való érvényesítéséhez azt, hogy az ügylet írásba foglaltassék, kellékül meg nem kívánja. Nem jöhet itt figyelembe ugyane törvénykönyv 943. §-a, mely szerint csupán szóbeli valóságos átadás nélkül kötött ajándékozási szerződésből a megajándékozott kereseti jogot nem nyert, mert felperesek joga a meghagyásból és a meghagyást vevő fél lekötetéséből származik, mely önmagában is teljesen érvényes követelési jogcím és mert az a körülmény, hogy a meghagyás a felperesek — kik harmadik személyek — megajándékozása céljából történt, az ügylet lényegén és jogi természetén mit sem változtat. (Curia 1909. január 19. 3947. sz.)

*

66. Ha az árverési vevő tudta, hogy az árverésen megvett ingatlanon fekvő épület nem a végrehajtást szenvedő, hanem egy harmadik személy tulajdona: a kérdéses ház jóhiszemű vevőjének tekinthető nem lévén, annak s az alatta fekvő földterületnek tulajdonát az utóbbinak átengedni tartozik és csak az épület alatt fekvő földterület közönséges értékének megtérítését követelheti. (Curia 1908. december 4. 2466. sz.)

*

67. Az 1881 : LX. tcz. 187. §-ában szabályozott utóajánlat intézménye úgy a hitelezők, mint a végrehajtást szenvedő tulajdonos érdekének megóvása végett azt célozza, hogy az ingatlan árverés útján is valódi értékének megfelelő összegért adassék el. Az utóajánlat lehetősége ugyanis egyrészt azt eredményezi, hogy a komolyan venni szándékozó, nehogy az eredményt kétséssé tegye, nem fogja a versenyhiányt kiaknázni és ígérni fog oly összeget, melynélfogva felüligérettől tartania nem kell, másrészt lehetővé teszi, hogy újabb verseny keletkezzék és az ingatlan az első árverésen elértnél esetleg tetemesen magasabb vételáron keljen el. Kitűnik ebből, hogy az utóajánlat be nem adása iránti megegyezés ép úgy az árverés eredményének csökkentésére vezethet, mintha ily megegyezés az árverésen vételtől való tartózkodást illetőleg létesül. A kir. tábla tehát a felebbezési bíróság ellenkező álláspontját nem teheti magáévá. Hogy azonban az utóajánlat be nem adását célzó megállapodás a jó erkölcsökbe ütközőnek minősüljön, kell hogy az illetéktelen haszon nyeresére irányuljon. Ez utóbbi szempontból kiindulva pedig a kir. tábla a maga részéről sem találja alperesnek a „turpis causára“ alapított kifogását elfogadhatónak. A nem vitás tényállás szerint ugyanis a felperes szövetkezet az árverésen eladott és utóbb alperes által megvett ingatlan árverésének eredményét illetőleg mint jelzálogos hitelező volt érdekelve, utóajánlat beadása tőle tehát nem mint az ingatlant megvenni szándékozótól volt várható, hanem mint hitelezési ügyletekkel üzletszerűen foglalkozó pénzügyi intézetnek az utóajánlat előterjesztése nyilván abból az okból lehetett érdekében, hogy magasabb vételár elérésével követelése kielégítését biztosítsa. Ha már most felperes ezt az érdekét alperes ajánlatával, mely arra irányult, hogy az A) alatti okiratban jelzett követeléseket készpénzzel kifizetve magához váltja, jobban látta biztosítva, mint a kockázattal járó utóajánlattal, saját jogos érdekét a többi jelzálogos hitelezők és az ingatlan tulajdonosának érdeke elébe helyezhette és alperes ajánlatát elfogadhatta anélkül, hogy ezzel a jó erkölcsökkel ellentétbe jutott volna. A felek közötti, egyébként nem vitás megállapodás alapján tehát a kir. törvényszék alperest a kereset értelmében anyagi jogszabály megsértése nélkül marasztalta; önként értetvén, hogy a megítélt összeg kifizetése ellenében alperes a keresetben felajánlott engedményezési okirat kiadását jogosan követelheti. (Budapesti tábla 1908. november 6. G. 482. sz.)

*

68. A nyilvános állami pályázat eredményének befolyásolására célzó megállapodás a közérdekbe és közjogi állásban nem lévő személyek részéről is a jó erkölcsökbe ütközik, melyből bírói úton érvényesíthető jogok és kötelezettségek nem származhatnak s abból, hogy a kikötött provízió egy részét a felek elszámolták és alperes azt ki is fizette, csak az következik, hogy alperes a fizetett összeget nem követelheti vissza, de sem az elszámolásnak, sem a részteljesítésnek nincs az ügylet természetét módosító hatálya. (Budapesti tábla 1908. december 16. G. 577. sz.)

*

69. Aki az egyetemleges adósok közül egészben vagy részben elégíti ki a hitelezőt, a többitől a köztük fennálló jogviszonyból folyó kötelezettségük arányában visszkereset útján megtérítést követelhet, aminek jogi folyománya, hogy azok a zálogjogok, amelyek a hitelező követelését valamelyik egyetemleges adósával szemben biztosítják, a hitelezőnek más adós általi kielégítése esetében, ez utóbbira szállanak át annyiban, amennyiben ez amattól visszkereset útján megtérítést követelhet. (Budapesti tábla 1908. december 19. G. 510/3. sz.)

*

70. A polgári törvénykönyv tervezete, mint nem tételes jogszabály, a jogügyek bírói eldöntésénél irányadóul nem szolgálhat. (Curia 1908. december 29. 3552. sz.)

*

71. Felperes, aki a 2. a. okiratot kézjeggyével látta el, tagadta, hogy írni és olvasni tud és hogy a magyarul írt okirat nyelvét érti. Evvel szemben alperes nem bizonyította, hogy felperes írni és olvasni tud. Sz. A. és B. L. alperesi tanuk vallomása szerint, felperes csak keveset tud magyarul és így tekintettel arra is, hogy az okirat jogi műnyelven van fogalmazva, amelynek megértéséhez a magyar nyelvet jól kell ismerni, azt kellett bizonyítottnak elfogadni, hogy felperes nem értette meg a 2. a. okiratot. A prdts. 167. és 168. §-ai és a S. E. T. 73. § 2. és 3. bekezdése és 215. §-a értelmében írni és olvasni nem tudó vagy az okirat nyelvét nem értő egyén kézjeggyével ellátott okirat csak akkor szolgál teljes bizonyítékul arra, hogy a kiállító a benne foglalt nyilatkozatot tette, ha a tanuk az okiraton bizonyítják, hogy annak tartalmát a kiállítónak megmagyarázták. Más alakban kiállított okirat bizonyító erejét az idézett törvényszakaszok értelmében, az eset körülményeihez képest kell a bíróságnak mérlegelnie. A 2. a. okiraton nincs tanusítva, hogy az okirat tartalma a kiállítónak megmagyaráztatott. Minthogy pedig Sz. A. tanu biztosító intézet hivatalnoka és a 2. a. lapjának alján levő bélyegző szerint, az 1000 kor. kifizetését e biztosító társaság eszközölte és minthogy e szerint sem

e tanu, sem pedig B. L. tanu, aki az alperes hivatalnok, nem tekinthetők teljesen érdekteleneknek, továbbá minthogy Sz. A. tótul értelmezte az okiratot, B. L. pedig nem ért tótul és ezenfelül az ő előadása szerint, nem is tót, hanem lengyel származású és minthogy felperes alacsony műveltségére való tekintettel nem lehet kizártnak tartani, hogy ő, mint válaszában előadta, nem is képes az A) a. okirat tartalmát megérteni és így nem lehet kizártnak tartani, hogy az A) a. okiratot csak a neki kitizedett pénzösszeg elismeréseként akarta aláírni, anélkül hogy az abban foglalt joglemondó nyilatkozat értelmét és jelentőségét felfogta volna, mindezek alapján nem lehetett bizonyítottnak tartani, hogy felperes az A) a. okiratban említett összeg felvétele ellenében az őt illető jogokról lemondott. Ezekből az okokból az elsőbíróság ítéletének megváltoztatásával, alperes kártérítési kötelezettségét meg kellett állapítani. (Budapesti tábla 1908. december 2. 6423. sz.)

*

72. A bordélyházi üzletet, a fennálló szabályzat értelmében, csak az gyakorolhatja, aki arra Budapesten a m. kir. államrendőrségtől előleges engedélyt nyert. Ezekből a kötelező szabályokból megállapítható, hogy a bordélyházi üzlet gyakorlása olyan személyhez kötött jog és kötelezettség, melynek átruházása tilos és annak más által való kezeltetése a bíróságon kívül álló hatóság jogkörébe tartozik, tehát a foglalás joghatálya és az említett lefoglalt jognak zárgondnok által kezelhetősége az azt engedélyező hatóság jóváhagyásától függne, miből következik, hogy az említett jogra, illetőleg annak gyakorlatára vezetett végrehajtás foglalása szabálytalan, miért is a kir. ítélőtábla az elsőbíróság végzését helybenhagyta. (Budapesti tábla 1909. január 20. 9409. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

73. A megleletezett meghatalmazásokban házastársak panaszost bízzák meg ügyeikben való eljárásra. E meghatalmazásokon az illetéki díjjegyzék 71. tételében a meghatalmazásokra megállapított 1 korona bélyeg le van róva és a leletezés azért történt, mert két külön személyiség adja a meghatalmazást és írta alá az okiratot. Az ezen alapon előírt illetékek ellen beadott és törlést kérő felebbezéseknek a pénzügyigazgatóság pedig azért nem adott helyet, mert a meghatalmazások nem jogközösségen alapuló ügyletek keresztülvitelére vannak adva. Ezek a közösen aláírt meghatalmazások mindegyike tehát jogilag két meghatalmazást képvisel és így a bélyeg- és illetékszabályok 46. §-a értelmében 1 korona helyett e meghatalmazásokat 2 korona bélyeggel kellett volna ellátni. Ez az indokolás azonban téves. Az illetékszabályok

46. §-ában kifejezést nyert ugyan az, hogy abban az esetben, ha egy íven többrendbeli okirat állíttatik ki, a bélyegilleték minden okirat után külön lerovandó, ez az eset azonban itt nem jelentkezik, mivel csak egy okirat van egy íven felvéve, ezen a címen tehát panaszos kérelme megtagadható nem volt. A jogközösség fennállása vagy fenn nem állása sem lehet irányadó a jelen esetben, mert ez a szabályok 47. §-a szerint csak a beadványoknál képez megfigyelő körülményt, de nem tartalmaz olyan rendelkezéseket a 49. és 54. § sem, amelyekre a kérelem megtagadását alapítani lehetne. Tekintve ellenben azt, hogy a szabályok 18. §-a még abban az esetben is csak egy és nem többszörös állandó bélyegilleték lerovást követel, ha a bélyegköteles okirat oly tárgyakra vonatkozik, amelyek különböző állandó bélyegilleték alá esnek, hogy továbbá egyáltalában nincs a bélyeg- és illetékszabályokban olyan rendelkezés, amelylyel indokolni lehetne azt, hogy a meghatalmazásokra az illetéki díjjegyzék 71. tételében megállapított ívenkénti 1 korona bélyeg nem általánosságban, hanem csak bizonyos esetekben elégséges; meg kellett állapítani, hogy a szóban lévő meghatalmazások 1 korona bélyeggel el lévén látva, tévesen leleteztettek és ebből folyólag a mégis előírt és panasz tárgyát képező illetékek törlését el kellett rendelni. (16831/1908. P. sz.)

*

74. Az illetékköteles és illetékmentes felek között létrejött ingatlan vétele után járó illeték az illetékmentes féltől és pedig elsősorban követelendő, ha ez az illeték fizetését szerződésileg magára vállalta. (11569/1907. P. sz.)

*

75. Általános hazai joggyakorlatunkban is elfogadott jogelv az, hogy a szerződés részbeni foganatba menetele után is a jövőre vonatkozólag vagy a kötés időpontjáig visszahatólag megszüntethető mindaddig, míg teljesen és végkép foganatba nem ment, vagyis a szerződő felek mindegyike teljesítette azt, aminek teljesítésére a szerződés alapján kötelezve volt. Ehhez képest a szerződés teljesítésének az egyik fél részéről való elmulasztása miatt, vagy más törvényes jogcímen az érvényesen létrejött szerződésnek megszüntetése per útján szorgalmazható akkor is, ha a szerződés részben már teljesítetett; s amidőn az ily perben hozott ítélet a szerződés megszüntetése mellett az annak alapján kapott értékek visszaadására a feleket kötelezi, a marasztalás jogalapja nem valamely szerzett jog, hanem a szerződésnek megszüntetése. A szerződés megszüntetésével ugyanis az azon alapuló jogok és kötelezettségek a szerződés megkötése idejéig visszahatólag megszűnnek, a teljesítés tartozatlanná vált. Bírói beavatkozás nélkül is jogosítva vannak a szerződő felek a teljesen foganatba nem ment szerződést felbontani és pedig vagy egyoldalúlag a törvényben vagy a szerződésben biztosított elállási jog alapján, vagy kétoldalúlag kölcsönös meg-

állapodással s ily esetben is a szerződés előtti állapot helyreállításához való jogigénynek nem szerzett jog a czíme, hanem a szerződésnek s az ezen alapult jognak megszűnése. Csak a szerződés teljes foganatba menetele után, amidőn a kötelem a teljesítés folytán már megszűnt, nem lehet többé szó a kötelem megszüntetéséről, s ebből folyólag arról, hogy a szerződés teljesítése elmaradjon, az azzal létesíteni kívánt jogállapot be ne álljon. Az 1906. évi Ask. 1179. tétel alatt megilletékezett adásvevési szerződés az egyidejűleg 11822. és 13326/1908. P. szám alatt elbírált ügyben szolgáltatott bizonyítékok szerint még nem ment tökéletesen foganatba 1906. évi december 22-én, amidőn attól a szerződő felek kölcsönös beleegyezéssel elállottak. Ez elállás folytán tehát az eladóra az adás-vevés tárgyát képező ingatlanok és ingók nem újabb adásvevési szerződés vagy más szerzési czímen, hanem a szerződéses jog megszűnése következményeként azon az alapon szállottak vissza, hogy a teljesítés tartozatlanná vált. Minthogy pedig a 4^{30/0}-os és III. fokozatu illeték csak ingatlan illetőleg ingó átruházása felőli jogügylettől jár, s valamely szerződés visszavonását tartalmazó okirattól az illetékdíjjegyzék 78. tétele B) pontja szerint csak az állandó illeték rovandó le, s ez le is rovatott: a panaszost a terhére kiszabott illeték alól fel kellett menteni. (11772/1908. P. sz.)

*

76. A felterjesztett telekkönyvi iratok szerint panaszló könyvkivonat alapján P. Ferencz és neje ingatlanára 1133 korona erejéig zálogjogelőjegyzést kért és bejegyzési illeték fejében a kérvényen 7 korona 98 fillért rótt le. Az előjegyzés el is rendeltetett, de nem igazoltatván, 7492/1907. szám alatt töröltetett, egyidejűleg azonban panaszló ugyanazon könyvkivonat alapján újból kérte a zálogjognak előjegyzését a fenti 1133 korona erejéig és ezen kérvényen újból lerotta a bejegyzési illetéket 7 korona 98 fillérrel. Ezen az alapon panaszló kétszeres lerovás czímén kérte a 7 korona 98 fillérnek visszatérítését és ezen kérelmét az illetékdíjjegyzék 16. tétel D. ee) pontjára alapítja. Minthogy azonban az első előjegyzés már fenn nem állott, hanem töröltetett, mielőtt az előjegyzés másodszor elrendeltetett és így ismételt bejegyzésről, a fent hivatkozott ee) pont értelmében nem lehet szó, a panasznak helyt adni nem lehetett. (7534/1908. P. sz.)

*

77. A munkásbiztosító pénztárakat az ingatlanok szerzésére vonatkozó ügyleteikre az illetékmentesség nem illeti meg. (Lásd az 1907 : XIX. törvényczikk 202. §-át). (7401/1908. P. sz.)

*

78. A zárgondnokot a zárlat tartama alatt a magyar királyi pénzügyigazgatóság arra nem kötelezheti, hogy az ingatlant terhelő illetéket az ingatlan jövedelméből minden más követelést megelőzőleg fizesse ki. (7133/1908. P. sz.)

Lapszemle.

A telekkönyvi ügyek elintézéséről értekeznek az Ügyvédek Lapja múlt évi 52-ik számában *dr. Imling Konrád* igazságügyi államtitkár és szót emel azon irányzat ellen, mely szerint azokat a bíróságoktól elvenni és a telekkönyvvezetőkre átruházni kellene.

Amíg ingatlan tulajdonának átruházásához és ingatlannak terheléséhez telekkönyvi bejegyzés szükséges (ettől pedig a jelzáloghitel megsemmisítése nélkül el nem térhetünk): addig az említett nézet megvalósítása a legvégzetesebb veszélyt rejtené magában. A mai eljárás szerint a bíró és a telekkönyvvezető működése kiegészíti egymást: a bíró elrendeli, a telekkönyvvezető foganatosítja a bejegyzést. A bírói funkció elejtésével a telekkönyvi bejegyzések fölötti teljes hatalom a telekkönyvvezető kezébe volna letéve, minden ellenőrzés nélkül. Nem áll, hogy a telekkönyvi bejegyzések elrendelése bírói cognitiót nem igényelne, mert a telekkönyvi jog nemcsak alaki jog, hanem van anyagi része is, amelynek alapos ismerete nagyterjedelmű jogi tudást feltételez; a bemutatott okiratot nemcsak alaki szempontból, hanem tartalmára nézve is megvizsgálás tárgyává kell tenni; jó telekkönyvi bíró nem lehet, aki a dologi jogok complexumában nem otthonos; és a telekkönyvi ügyek elintézésébe belejátszanak a jogképességre és cselekvőképességre vonatkozó szabályok, valamint a telekkönyvi előjegyzésnek, rangsornak és a ranghely átengedésének nehéz problémái. Végre figyelembe veendő, hogy a telekkönyvi eljárásban nem nélkülözhetjük a jogorvoslatot, már pedig ha a telekkönyvi bejegyzést egészben, az elrendelés tekintetében is administratív funkciónak lefokozzuk, amelyet a telekkönyvvezető teljesít: akkor az a fórum, amely a jogorvoslatot elbírálja, nem lehetne más, mint a felügyeleti hatóság, amely elé az administratív kérdései általában tartoznak, mert kétségtelen, hogy a felsőbb bíróság csak alsóbbfokú bíróság határozatát vizsgálhatja meg.

*

A tartás átöröklésének kérdését fejtegeti a Jogtudományi Közlöny múlt évi 52-ik számában *dr. Schwarz Gusztáv* egyetemi tanár. Joggyakorlatunk az elmélettel és a külföldi törvényhozásokkal egyetértésben azon az elvi állásponton van, hogy a tartási kötelezettség

„legszemélyesebb“ természetű tartozás, mely ennél fogva a kötelezett halálával megszűnik. Ugyanezt tartja a ptk. tervezete is, egyúttal azonban többrendbeli kivételt statuál. Így: a 353. § szerint a törvénytelen gyermek eltartásának kötelezettsége átháramlik az atya örököseire; a 358. § szerint a törvénytelen anyának a terhesség és szülésből folyó bizonyos igényei a törvénytelen atya örökösei ellen is érvényesíthetők és a 269. § szerint az elhunyt férj szülőit más kötelezett hiányában az özvegy az özvegyi haszonélvezetből tartani köteles. A kivételek elismerése amellett szól, hogy a tartás passiv átöröklése elvileg lehetséges és így annak szabályként való megállapítása tisztán a belső igazságosság szempontjából fontolandó meg. Már pedig ez kétségtelenül megköveteli, hogy elsősorban a köteles részre rendszerint nem jogosított *felmenők* tartásáról a kötelezett fél halála után is gondoskodás történjék és pedig nemcsak abban az esetben, ha az elhunyt házastársa az örökös, hanem akkor is, ha a hagyaték távolabbi rokonnak vagy idegennek jut, sőt ezen esetekben annyival inkább, mert itt a természetes érzés garanciái megszűnven, leginkább van szükség a törvény segítségére. De át kell öröklődnie a *leljenők* tartásának is. Különösen kirívó a Tervezet álláspontja a kitagadás esetében. A törvényes gyermek, aki kitagadásra okot adott, a szülő halála után a legszükségesebb tartástól is elesik, míg a törvénytelen gyermek, ha ugyanabban a bűnben is részes, a tartást okvetlenül megkapja. De a kitagadás rendkívüli esetétől eltekintve is: a köteles rész, sőt a teljes törvényes örökrész sem pótolja mindig a tartást. Lehet, hogy a számbavehető vagyon nélkül elhalt szülők életükben vagyonuk javarészét az idősebb gyermekek nevelésére és kiképzésére fordították, mely költségek még osztályrabocsátás tárgyát sem képezik. (Terv. 2035. §.) Nem igazságos, hogy az ily módon önállóvá vagy vagyonossá lett idősebb leszármazók örökrésze, illetve köteles része egyenlő legyen a fel nem nevelt, talán még gyermekszámba menő többi leszármazókéval. A hagyatékból tehát elsősorban az arra szoruló gyermekek tartása biztosítandó. A hagyatéki tartozások egy új kategóriája állítandó fel: az elődök és ivadékok tartása iránti kötelezettség. A hagyaték elsősorban a hitelezőké, másodsorban a tartásra szoruló családé és csak ami ezután fenmarad, az az igazi tehermentes hagyaték, amely a végrendelet vagy a törvényes osztály tárgya.

*

Az írástudatlan végrendeletkező írásbeli magánvégrendeletkezését teszi szóvá dr. Szladits Károly törvényszéki bíró a Jogtudományi Közlöny f. évi 1. számában. A Curia újabb állandó gyakorlata szerint ugyanis, az írástudatlan végrendeletkező írásbeli magánvégrendeletet tehet olyan nyelven is, melyet ő maga nem ért és az alkalmazott négy tanu* közül is csupán kettő ért, úgy hogy maga a végrendeletkező és a másik két tanu a végrendelet tartalmáról csupán a felolvasott, de általuk nem értett szöveg *megmagyarázása* útján nyer tudomást. Az eset vegyes ajkú községeinkben igen gyakori. Az írástudatlan végrendeletkező nem talál falujában olyan embert, aki az ő nyelvén, pl. horvátul írni-olvasni tudna, megírhatja tehát végakarátát pl. magyarul. A Curia szerint a végrendelet érvényes, ha egyik tanu által megmagyaráztatott a végrendeletkező nyelvén. De gyakran az is bajos, hogy négy olyan ember akadjon, aki a végrendelet nyelvét érti. A Curia tehát, nyilván a „favor testamenti“ hatása alatt, beéri azzal, hogy a két tanu, akitől a törvény az írni-olvasni tudást követeli meg, a végrendelet nyelvén tudjon írni-olvasni, míg a másik két tanunak a végrendelet nyelvét értenie sem kell. A birói gyakorlatnak ez a fejlődése kétségtelenül aggályos. Amikor a végr. törv. 6. §-a azt kívánja, hogy a tanuknak a végrendelet tartalmát ismerniök és evégből a végrendeletkező nyelvét érteniök kell: ezzel a végrendelet *szövegének* nyelvére utal, nem pedig arra a nyelvre, melyen a végrendelet tartalmát más valaki megmagyarázza. Ily módon a végrendelet felolvasása, melyet a törvény előír, egész jelentőségét elveszti, mert a felolvasón kívül csupán egy tanu érti; a súlypont a megértelmezésen van, már pedig célzatos, hamis fordítástól eltekintve is, nagyon kétséges, vajon hű-e a fordítás? Hisz még a közjegyző is csak hites tolmács közbenjöttével vehet fel okiratot, tehát közvégrendeletet is oly ember részéről, akinek nyelvét érti ugyan, de akinek nyelvén okirat felvételére külön feljogosítva nincsen. A birói gyakorlatnak ez az aggályos fejlődése figyelmeztetésül kell hogy szolgáljon a jövő törvényhozásnak arra nézve, hogy az írástudatlanok írásbeli végrendeletkezését egyszerűbbé tegye, de egyúttal a hitelesség nagyobb biztosítékaival lássa el.

Közlemények.

A budapesti kir. közjegyzői kamara f. é. január hó 24-én tartotta meg Rupp Zsigmond udv. tanácsos, budapesti kir. közjegyző elnöklete mellett rendes évi közgyűlését.

Elnök a napirendretérés előtt meleg szavakkal emlékszik meg *Zimányi Alajos* kir. közjegyzőnek mult év őszén bekövetkezett haláláról. Jellemzi a boldogultnak idealismusát, fáradtságot nem ismerő tevékenységét és bámulatos állhatatosságát a közjegyzői intézmény reformja érdekében való küzdésben.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadja elnök abbéli indítványát, hogy a boldogultnak emléke jegyzőkönyvben megörökíttessék.

Jelentést tesz továbbá elnök arról, hogy a karnak szintén egyik érdemes tagjának és az intézmény úttörőjének, *dr. Ókröss Bálint* volt kamarai elnöknek, özvegye mult évben Váczott elhalálózván, férje emlékének megörökítése céljából, bár ez utóbbi már a közjegyzői segélyalap javára hagyományt rendelt volt, a budapesti Szabolcs-utczai 28. számú házának $\frac{1}{3}$ részét és netáni tiszta ingó hagyatékának is $\frac{1}{3}$ részét alapítványul rendelte a budapesti kir. közjegyzők özvegyei és árvái számára, amely alapítvány évi jövedelme legalább 2000 koronát teend. Ezen ügy lebonyolítása a végrendeleti végrehajtónak kirendelt *dr. Enessey Pál* ügyvéd kezében van, kivel elnök már érintkezésbe is lépett.

A közgyűlés a boldogultnak nemeslelkű gondoskodását a hálaérzet kifejezése mellett tudomásul veszi és elfogadja, egyúttal pedig *dr. Weinmann Fülöp* indítványára elhatározza, hogy ezen ügy rendezésével, különösen a hagyatéki tárgyalásban való képvisel-tel és az eljárási intézkedéseknek megtételével és a szükséges alapító oklevél szerkesztésével a kamarát megbízza azzal, hogy ennek érdekében a végrendeleti végrehajtó és kir. közalapítványi ügyigazgatóság közbenjárása mellett mindent megtegyen, ami az alapítvány telekkönyvi átadása illetőleg birtokbavétele céljából szükséges.

Előadja továbbá elnök, hogy a kamara a mult közgyűlésből nyert utasítás értelmében a közjegyzői állás és az országgyűlési képviselői állás közti incompatibilitás megszüntetése érdekében eljár, amennyiben e részben alaposan kidolgozott írásbeli előterjesztést a belügyministernek, de ezenkívül az igazságügyministernek is átadott és pedig az utóbbinak azon célból, hogy az ügynek a belügyministernél szószólója legyen. Kedvező kilátással azonban a kamara nem biztattatott, és pedig utalással arra, hogy az incompatibilitás kérdései egyáltalán nem kerülnek reform alá.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi, és pedig a kamarához intézett azon utasítással, hogy amennyiben az időközben közzétett választási törvény szövege mégis azt a következtetést engedné, hogy az incompatibilitás, bár nem direct kifejezetten, de mégis közvetve, megszüntetettnek jelentkezik, a kamara esetleg oda törekedjék, hogy minden aggály megszüntetése végett az incompatibilitás megszüntetésének határozottabban adassék kifejezés, pl. azzal, hogy az új törvény ebbeli rendelkezésével az előbbi törvények hatályukat veszítették.

Jelentést tesz továbbá elnök arról, hogy, amint az a mult évi közgyűlés alkalmával történt bejelentés szerint a telekkönyvi törvény dolgában történt, a közjegyzői karnak tagjai az örökösödési törvény codificatióját előkészítő tanácskozásokhoz — persze csak utólag, azaz mikor a tanácskozások már folyamatban voltak — szintén meghívást nyertek és pedig kamarai titkárunk, *dr. Charmant Oszkár* és az elnök személyében. Úgy amint a telekkönyvi törvény enquete-tárgyalásai is már néhány hónappal ezelőtt befejeztettek, úgy történt ez most az egész örökösödési jogot felölelő enquete-tárgyalásokkal is, úgy hogy most már csak arról van szó, hogy a tanácskozásoknak eredményét positiv alakba foglalják, illetőleg szövegezzék.

A közgyűlés e jelentést tudomásul veszi.

Ezután előadja elnök a kamara jelentését a mult évi működéséről és pedig statistikai adatokkal támogatva.

A közgyűlés a jelentést szintén tudomásul veszi.

Dr. Charmant Oszkár kamarai titkár ismerteti a szombathelyi kir. közjegyzői kamarának átiratát, a közjegyzőség bajait feltáró s orvoslást sürgető, az igazságügyministerhez felterjesztett memorandum támogatása iránt. Előadó javaslatához képest a közgyűlés a következőket határozza:

A kamara méltányolja a szombathelyi társkamarának törekvéseit és mozgalmát, annak mikénti támogatásának kérdésében azonban mindenekelőtt különbséget tesz oly javaslatok között egyrészt, amelyek a községi jegyzők túlkapásainak megszüntetését és különösen a községi jegyzőket a magánügyködésre feljogosító törvény módosítását célozzák, mert ez a tulajdonképeni közjegyzői reform keretébe nem tartozik, illetőleg annak keretén kívül is érvényesíthető. Méltányolja a társkamarának állásfoglalását az igazságügyi kormány által a közjegyzői kinevezések körül követett sérelmes eljárását illetőleg, nemkülönben a közjegyzőség egyéb bajainak orvoslása iránti előterjesztéseket is, így a hatáskör kiterjesztése, az elavult díjszabályzat reformja s hasonlók dolgában. Egyúttal elhatározza, hogy az igazságügyministerhez intézendő szokásos évi jelentésben az ebbeli sérelmekre utaltassék és azok megszüntetése iránti óhajok általánosságban kifejeztessenek. Fő-

súlyt helyez azonban a közgyűlés arra, hogy utalva arra, miszerint a polgári törvénykönyv összes fejezetei körüli szaktanácskozások befejeztével az anyagi törvény keretébe tartozó minden intézménynek reformja a megvalósításhoz közelebb jutott, de azon szerves összefüggésnél fogva, amelyben a részben szintén anyagi jogszabályokat tartalmazó közjegyzői intézmény a többi jogintézményekkel áll, ezen jogintézményeknek sikeres szervezése és reformálása csak egyoldalú maradna, ha azzal egyszersmind magának a közjegyzői intézménynek reformja szerves összefüggésbe nem hozatnék, — ezen évi jelentésben nem a közjegyzői intézmény egyes specialis bajainak már most leendő orvoslására helyeztessék a súly, hanem arra, hogy az igazságügyi kormány a közjegyzői intézmény és a perenkívüli eljárás reformjának felvételére általában felkéressék.

Elnök jelentvén, hogy indítványok be nem adtak, úgy hogy most már csak a kamarai tagok választása intézendő el, úgy saját, mint pedig a kamara egyéb tagjai nevében a közgyűlésnek köszönetet mondva, mandátumukat a közgyűlés kezébe ismét visszatesszi.

Az ezután megejtett választásokon megválasztottak elnöknek: *Rupp* Zsigmond, udv. tanácsos, budapesti kir. közjegyző; rendes választmányi tagoknak: *dr. Weinmann* Fülöp, udv. tanácsos, *dr. Charmant* Oszkár, *Kiss* Aladár budapesti kir. közjegyzők és *Jakab* Géza ujbpesti kir. közjegyző; póttagoknak: *Görgei* István budapesti és *dr. Róth* Zsigmond félegyházi kir. közjegyző. Elnök úgy a maga, mint a megválasztott kamarai tagok nevében a választásban nyilvánuló bizalomért köszönetet mondva, a közgyűlést befejezettnek nyilvánítja.

*

A magyarországi kir. közjegyzőhelyettesek országos egyesülete f. évi január hó 30-án tartotta meg *dr. Hedry* Aladár budapesti kir. közjegyzőhelyettes elnökle mellett rendes évi közgyűlését. Elnök előterjeszti a központi bizottság évi jelentését, mely sajnálattal konstatálja, hogy a közjegyzői kinevezések tárgyában az egyesület, a ministerhez benyújtott emlékirat daczára sem tudott mindeddig eredményt elérni, amennyiben az elmúlt évben is a betöltött 14 közjegyzői állásból csupán 4 jutott a helyetteseknek és ezek is a leggyengébbek. A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi azzal, hogy a közjegyzői kinevezési rendszer reformjának kérdését továbbra is napirenden fogja tartani. Az ezután megejtett választásokon megválasztottak elnöknek *dr. Hedry* Aladár

budapesti kir. közjegyzőhelyettes; a központi bizottság rendes tagjainak: *dr. Bartha* Nándor, *dr. Hajós* Béla Ödön, *dr. Holitscher* Szigfrid, *dr. Majer* József, *dr. Nádosy* Gábor, *dr. Schilling* Lajos, *dr. Wagner* Béla budapesti és *Oltványi* Ottó szegedi kir. közjegyzőhelyettesek; póttagjainak: *dr. Füzesséry* Dezső sátoraljaujhelyi, *dr. Gramling* Elemér ujbpesti és *dr. Teleszky* Béla budapesti kir. közjegyzőhelyettesek.

*

Egy közjegyzői okiratba foglalt írásbeli végrendelet a szabadkai kir. törvényszék érvénytelennek mondott ki, mert az egyik végrendeleti tanu, a végrendelet készítése idejében a végrendeletet készítő közjegyző irodájában volt alkalmazva, tehát nevezett kir. közjegyző szolgálatában állott. A szegedi kir. tábla a végrendeletet érvényesnek mondotta ki. A m. kir. Curia a napokban helybenhagyta a szegedi kir. tábla ítéletét, indokul azt hozván fel, hogy a perben kihallgatott közjegyzőhelyettes tanu vallomása szerint abban az időben, midőn a végrendelet tételét, a végrendeleti tanu csak bejárt a közjegyzői irodába és ott, ha kedve tartotta, dolgozott. Ez a viszony nem lévén rendszeres alkalmaztatásnak tekintendő, e tanuval szemben az 1874: XXXV. t.-cz. 72. § e) pontjában meghatározott kizárási ok fenn nem forgott.

*

A kiküldött óralapján látható tintapontok. Egy utóajánlati árverési ügyben egyik vidéki törvényszék az árverés ellen beadott előterjesztésnek nem adott helyet és határozatának indokolásába a következő érvet is vette be: „A tárgyalás rendén a kiküldött által felmutatott óra lapján még most is látható tintapontok alapján teljes pontossággal megállapítható volt, hogy az utóajánlati ár 9 óra 38 perczkor lett kikiáltva s minthogy a törvény szerint az utóajánlattevőn kívül más árverelni szándékozó nem volt, helyesen tüzetett ki 9 óra 53 perczre a zárhatáridő.“

Külföld.

A német póstaóvás, melyet a kibocsátott szolgálati utasítás szerint a levélhordók látnak el rendes kézbesítési szolgálatukban, úgylátszik nem igen tudott tért hódítani és olyan helyekre fog szorítkozni, ahol közjegyző nincsen, mert eddig legalább a közjegyzői óvások számában visszaesés nem tapasztalható. Különben az az újítás, mely szerint az óvás magára a váltóra vezetendő és a váltómásolat elesik, a gyakorlatban máris nagy visszasságokra vezet a forgatmányok utólagos kitörlése esetében, amiáltal hiányzik azon váltóbirtokos legitimitiója, akinek nevében az óvás felvételét. Egyesek szerint most, hogy az óvás magán a váltón történik, egyáltalán nincs helye az utóforgatmányok kitörlésének, míg mások elegendőnek tartják, ha az óvatoló közeg az óvásban konstatálja a váltóbirtokos legitimitióját az óvás időpontjában. A kérdés eddig tisztázva nincsen és úgylátszik, hogy a váltómásolat elejtését az utóforgatmányok kitörlésével csupán úgy lehet összeegyeztetni, ha a kibocsátó és minden forgató feljogosítottnak tekintetik a váltói szolgáltatás követelésére és az óvás felvételére.

*

A közjegyzői okirat bizonyító ereje. A müncheni főtörvényszéknek 1908. május 4-én kelt határozata szerint, ha a közjegyző az általa felvett okiratban tanusítja, hogy bizonyos személy előtte megjelent és az okiratba foglalt nyilatkozatot tette, a közjegyzői okirat teljes bizonyítékot szolgáltat arra nézve, hogy csakugyan a megnevezett személy jelent meg és tette a szóbanforgó nyilatkozatot. Az okirat ezen bizonyító erejét nem rontja le az a körülmény, hogy a közjegyző elmulasztotta annak megjegyzését, hogy az illető felet személyesen ismeri, vagy mi módon szerzett meggyőződést annak azonosságáról, mert a törvénynek erre vonatkozó rendelkezése csupán rendszabály jellegével bír. Ugyanerre az eredményre kell jutnunk a mi közjegyzői rendtartásunk alapján is, tekintve, hogy a 79. § c) pontjában előírt kellék nem tartozik a 68. § 2. bekezdésében felsorolt azon kellékek közé, melyek nélkül a közjegyző által felvett okirat közokirat erejével nem bír.

*

Az írógép használata a bajor igazságügyministeriumnak mult évi október 2-án kelt rendeletével közjegyzői hiteles kiadványok és másolatok kiállítására megengedett.

*

A kincstár öröklési jogának kiterjesztése. A német birodalmi gyűlés előtt fekvő pénzügyi reformjavaslatok közül magánjogi szempontból is rendkívüli jelentőséggel bír a német polgári törvénykönyv novelláját képező javaslat, mely a rokonok eddig korlátlan törvényes örökösödési jogát kincstári érdekek szempontjából korlátozni akarja, és pedig már a nagyszülői törzsben, vagyis oly mértékben, mely az újabb törvényalkotásoknak, nevezetesen az új svájci polgári törvénykönyvnek és az osztrák magánjogi novellának hasonló természetű intézkedéseit messze meghaladja. A novella szerint ugyanis a kincstár a törvényes örökös már akkor, ha az örökhagyónak sem lemenője, sem házastársa, sem szülői vagy testvérei, illetve testvérleszármazói nincsenek. A nagyszülők saját személyükben — tehát leszármazóiknak, az örökhagyó nagybátyjainak és nagynénjeinek kizárásával — életfogytiglan élvezik a hagyaték hasznait, a kincstár utóöröklési jogának sérelme nélkül. Egyébként azonban a nagyszülői törzs ki van zárva a törvényes öröklésből és így a nagybátya az unokaöccs után s az unokatestvérek egymásután nem örökölnék. Csupán ha az örökhagyó végrendeletet hagy maga után és abban általában „rokonait“ nevezi örökösökül, örököl valamennyi még oly távoli rokon is, az eddigi törvényes öröklési rend szerint. A javaslat tehát érintetlenül hagyja a végrendelezési szabadságot, de szakít azzal a nézettel, hogy a törvényes öröklés alapját az örökhagyó vélelmezett akarata képezi és abból indulva ki, hogy annak alapját a családi érzés és a vagyon közötti vonatkozásokban kell keresni, megtagadja azt a távolabbi rokonoktól, akik között a családi összetartozás manapság már nem igen áll fenn. A reform pénzügyi eredményét, tekintve hogy a statistika szerint eddig a hagyatékok 1.50/0-a jutott a nagyszülői vagy még távolabbi törzshöz tartozóknak, ezentúl azonban mindenesetre ilyen esetekben többször fog előfordulni végrendelezés, évi 25 millió márkára becsülik. Az örökség egynegyed része az illető szövetséges államnak, háromnegyed része a birodalomnak jut; az örökségi igények érvényesítését és a hagyatékok bevonását pedig külön hivatalok (Erbschaftsämter) fogják eszközölni.

*

Amerikában történt haláleset bizonyítása. Egy német hagyatéki bíróságnál az érdekeltek az örökhagyó elhalálozását a newyorki egészségügyi hivatalnál (Department of Health) vezetett jegyzékből készült kivonattal akarták bizonyítani. A kivonat szerint a halálesetet egy orvos tanusította és a hivatal a bejelentett adatok valódiságáért nem szavatol. A bíróság erre való tekintettel a kivonatot a haláleset közhitelű tanusításának el nem fogadta. A német császári főconsulatus eziránt megkerestetvén, a következő hivatalos értesítést adta: a newyorki Department of Health a halotti bizonyítványok kiállítására illetékes hatóság és megfelel egy német anyakönyvi hivatalnak; okiratai az amerikai törvények értelmében a haláleset közhitelű tanusítására alkalmasak és az ellenkező bebizonyításaig teljes bizonyító erővel bírnak. Ezen értesítés alapján a német bíróság örökhagyó elhalálozását bizonyítottanak elfogadta.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKAR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom. A közjegyzői intézmény reformja. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A közjegyzői intézmény reformja.

(Folytatás.)

7.

Idézés.

A hagyatéki bíróság a hozzá beérkező halálesetfelvételi íveket átvizsgálja, az előzetesen tett biztosítási intézkedések fentartása vagy megszüntetése tekintetében intézkedik, esetleg a netán szükséges biztosítási intézkedések foganatosítását elrendeli, azután pedig, amennyiben a halálesetfelvételi ívből kitűnik, hogy a hagyatékhöz ingatlan, telekkönyvileg bejegyzett követelés vagy egyéb jog tartozik, a halálesetfelvételi ívet az örökösödési eljárás foganatosítása végett a közjegyzőhöz átteszi. Ha pedig a hagyatéknak liquidációjának van helye, az eziránt szükséges előzetes intézkedéseket megteszi.

A közjegyző a halálesetfelvételi ív beérkezése után 8 nap alatt intézkedni köteles a leltár felvétele iránt, melynek beérkezése után az érdekelteket megidézi.

Megidézendők: az örökösök, utóörökösök, kötelesrészre jogosultak, örökhagyó özvegye, a végrendeleti végrehajtó, a felszámoló